

SIKKERHET: – Ambulansepersonell trenger grunnlag i hjemmel for å utøve tvang som er nødvendig for å gjennomføre en sikker transport, fastslår artikkelforfatterne.

Foto: Vidar Sandnes

Uten tvangshjemmel kan liv og helse settes i fare

Det finnes et «hjemmel-tomt» rom som hindrer ambulansepersonell i å utøve jobben forsvarlig og trygt, og som fører til unødvendig bruk av politibistand. At ambulansepersonell mangler hjemmel til å

Nyheter for deg som jobber i helsesektoren. Annonser er kun beregnet for

Medisin DAGENS

Logg inn

Nina Øye Thorvaldsen og medforfattere

PUBLISERT Mandag 30. januar 2023 - 14:35

SIST OPPDATERT Mandag 30. januar 2023 - 15:52

Nina Øye Thorvaldsen

Kronikk: Nina Øye Thorvaldsen, stipendiat og universitetslektor ved bachelor paramedisin, Institutt for sykepleie og helsefremmende arbeid, OsloMet – storbyuniversitetet og

---

HF

Kristin Häikiö, førsteamanuensis ved bachelor paramedisin, Institutt for sykepleie og helsefremmende arbeid ved OsloMet – storbyuniversitetet

Anne Kristine Bergem, lege/spesialist i psykiatri, spesialrådgiver i Norsk psykiatrisk forening og fagrådgiver ved Pårørendesenteret

Øyvind Holst, cand.jur., phd. førsteamanuensis ved bachelor paramedisin, Institutt for sykepleie og helsefremmende arbeid ved OsloMet-storbyuniversitetet og rådgiver ved Nasjonalt kompetansenettverk for sikkerhets-, fengsels- og rettspsykiatri (SIFER), Oslo universitetssykehus

AMBULANSEPERSONELL HAR ingen klar hjemmel i helselovgivningen for å utøve tvang.

Tenk deg en situasjon der ambulansen henter en person som ikke samarbeider, og som nekter å ha på seg sikkerhetsbeltet under transporten. Ambulansepersonell har ingen klar hjemmel i helselovgivningen for å utøve tvang for å sørge for en sikker transport, så skal de da be om politiets hjelp selv om de egentlig ikke trenger den? Eller skal de håndtere situasjonen selv ved bruk av mild tvang som for eksempel å skyve pasienten tilbake på båren?

MÅ TILKALLE POLITIET. Slike situasjoner står ambulansepersonell i ofte. Politiet blir dermed bedt om bistand til oppdrag der tvang er nødvendig, selv om ambulansepersonellet i praksis ikke trenger politiets hjelp.

Ambulansepersonell har ingen klar hjemmel i helselovgivningen for å utøve tvang, her

Nyheter for deg som jobber i helsesektoren. Annonser er kun beregnet for

Medisin DAGENS

Logg inn

---

sikkerhetsbelter i ambulansen. Av den grunn ber ambulanspersonell om bistand av politiet når pasienten motsetter seg helsehjelpen, også når ambulanspersonellet er fysisk i stand til å håndtere pasientens motstand. Politiet bes dermed om bistand til oppdrag der tvang er nødvendig, selv om det i praksis er unødvendig med politibistand.

Vi mener det finnes et «hjemmel-tomt» rom som hindrer ambulanspersonell i å utøve jobben sin på en forsvarlig og trygg måte, og som fører til unødvendig bruk av politibistand.

FORSVARLIG SIKRING. I studien vi foretok blant ambulanspersonell i Innlandet og som ble [publisert i Tidsskriftet i oktober 2022](#), svarte over 70 prosent – syv av ti av alle i ambulansetjenesten – at de hadde utøvd tvang i løpet av de siste seks månedene for å holde pasienten forsvarlig sikret under transport.

Nyheter for deg som jobber i helsesektoren. Annonser er kun beregnet for

Medisin DAGENS

Logg inn

~~Pertanet har brukt tvang ved å ta på pasienten~~

sikkerhetsbeltene hvis pasienten forsøker å komme løs av dem, eller ved å holde pasientens armer og/eller ben fast uten pasientens samtykke, mens 45 prosent hadde festet pasientens armer og/eller ben ved hjelp av tepper/bandasjer/borrelåsstropper for at vedkommende skulle være forsvarlig sikret under ambulansetransport. 58 prosent hadde opplevd at personell hadde sittet uten sikkerhetsbelte i ambulansen for å sikre en pasient.

Se også: [Uegnet modell for psykiske lidelser](#)

NØDVENDIG MAKTBRUK? For at politiet skal bistå helsevesenet, skal bistanden være nødvendig, som ved utøvelse av fysisk makt utenfor institusjon, jamfør «[Helsetjenesten og politiets ansvar for psykisk syke IS-5/2012](#)».

---

handjern, strips og snopper som nødvendig, er det for de fleste helsearbeidere både åpenbart og ønskelig at politiet skal bistå, men vi antar at ambulanspersonell også ber om bistand i situasjoner hvor de fysisk er i stand til å håndtere pasienten. Årsaken er etter vår oppfatning at ambulanspersonell ikke opplever å ha grunnlag i hjemmel for å utøve den tvangen som er nødvendig for å få til en sikker transport.

Med tanke på at bruk av bilbelte reduserer risikoen for å bli skadet eller drept ved et trafikkuhell med 60 prosent, kan det fremstå forholdsmessig å anvende noe tvang for å sikre pasienten. Vi lurer likevel på: Etter hvilken hjemmel?

Se også: [Norge har svikta dei psykisk sjuke](#)

SE PÅ LOVVERKET! Så lenge det ikke er avklart om hvem som har lov til å bruke tvang, vil det

Nyheter for deg som jobber i helsesektoren. Annonser er kun beregnet for

Medisin DAGENS

Logg inn

å sikre pasienter som motsetter seg helsehjelp, sikre pasienter ved å utøve tvang de opplever de ikke har lov til, eller å be om politibistand som må kunne karakteriseres som «nødvendig». Usikkerheten i lovgivningen setter på den måten liv og helse i fare.

Det er behov for at tolkningen av lovverket og de strukturelle rammene som ambulanspersonell jobber under, gjennomgås slik at transport av pasienter som motsetter seg helsehjelp, kan foregå på en trygg måte både for pasienter og ansatte i ambulansetjenesten.

I januar skal Stortinget behandle et forslag om avklaring av grenselandet mellom justis- og helsesektor i januar. Vi håper at denne problemstillingen tas med i betraktningen.

Ingen oppgitte interessekonflikter

Nyheter for deg som jobber i helsesektoren. Annonser er kun beregnet for

Medisin^{DAGENS}

Logg inn

Medisin

Ansvarlig redaktør: Martin Gray

Tips oss:

tips@dagensmedisin.no

Debatt og kronikk:

debatt@dagensmedisin.no

Annonser:

annonser@dagensmedisin.no

Telefon sentralbord: 934 30 200

Personvernerklæring

Salgsbetingelser

RSS-feed